

-----> 1.2. Milleks hinnata? Õppetegevuse hindamise eesmärgid ja olemus

Õppida

Õppetegevuse hindamise esmane ja peamine eesmärk on õppimine. Eesmärgiks on kõigi asjaosaliste õppimine – nende ligipääs uutele teadmistele ja uuele õppimisvõimalusele. Õppe-eesmärk on õppetegevuse hindamise loomupärane omadus, mis muudab selle kõigist teistest hindamise tüüpidest erinevaks.

Hinnates õpivad asjaosalised mõistma, väärtustama ja tegema järeldusi omaenda õpikogemustest. Läbi õppetegevuse hindamise õpitakse kogemustest. Õppetegevuse hindamisest tulenevatest muutustest ja tegevustest saab kriitiline tegevus ja reflektiivne praktika²⁶.

Kõik õppetegevuse hindamisse kaasatud õpivad väljendama oma teadmisi – mitte teemade tundmist, vaid oma õppekogemuse tähtsust omaenda elus. Teatud õppetegevus võib paljudest vaatenurkadest tunduda väga hea, kuid tegelikkuses ei pruugi see osalejate eluga seotud olla, ja ka vastupidi. Mainitud eluline tähtsus ehk seos noorsootöö ja noorte elu vahel on ilmselt kõige tähtsam teadmine noorsootöös ja seda saadakse tihti teada just hindamisel.

Osalejad õpivad ka hinnangute vastandamisest ja jagamisest oma kolleegidega. Hindamisprotsessi jooksul tõstatatakse erinevaid tõlgendusi, tähendusi ja seoseid ning väideldakse nende üle. Õppetegevuse hindamisse kaasatud küsivad endalt sageli: mis on selle tähendus? Kuidas ma peaksin seda või teist tulemust tõlgendama? Millised on järeldused? Võimalike vastustega neile küsimustele kaasnevat kahtlust võib pidada pädevuse küsimuseks. Hindamise asjaosalistel peab olema teatud võime taluda kahemõttelisust, võime tulla toime mitme võimaliku tulemusega, millest kõik ei sobi lihtsalt nende isiklike, tööalaste ja organisatsiooniliste väärtushinnangutega, ja võime leppida sellega, et hindamise tulemused ei pruugi neile meele järele olla. Kui pädevus on olemas, võib õppetegevuse hindamine olla uudishimu tekitaja, õppimisallikas ja õppimise jätkamise ajend. Kui hindamine ja õppimine toimuvad samaaegselt, siis asjaosalised loovad, eristavad, kujutlevad, analüüsivad, töötavad välja vastuseid, formuleerivad küsimusi, tulevad lagedale kahtlustega ja otsivad muid allikaid. Teisisõnu, nad tõesti hindavad.

Meie arvates, mitte et sooviksime hindamise teisi otstarbeid ignoreerida või nende tähtsust vähendada, peaks õppetegevuse hindamise rakendama eelkõige õppimise teenistus.

T-Kit käsiraamat

Õppetegevuse hindamine
noorsootöös

26 Praxis – mingi idee praktikasse rakendamine. Allikas: Word Reference Dictionary <http://www.wordreference.com>.

Hindamisprotsess peaks viima parenduste ja muutusteni. Muutused, parendused ja edasine areng on kõigi õppeprotsessis osalejate motivatsiooni tegurid. See ongi põhjuseks, miks konstruktiivselt läbi viidud õppetegevuse hindamine panustab sellesse, et proovile panekud ja projektisisene motivatsioon säilivad.

Hindamine, mille tulemused või protsess on motivatsiooni vähendavad, muutub piiratuks ja mittetäielikuks, sest see ei taga kõigi asjaosaliste jätkuvat osalust. Mõned osalejad võivad hindamist tajuda negatiivse ja heidutavana. See võib tuleneda sellest, et formaalses õppimises kasutatakse hindamist (või täpsemalt öeldes õpilasele hinde panekut) “valiku” ja “välistamise” mehhanismina.

Ent hindamisel motivatsiooni eesmärgi saavutamine ei sõltu vaid sellest, et hinnatavas tunnustatakse nii saavutusi kui ka puudujääke. See sõltub palju ka asjaosaliste suhtumisest, hindamise õhkkonnast ning asjaosaliste kujutlusest sellest, mis juhtub siis, kui hindamise tulemused on avalikustatud.

Osaleda

Õppetegevuse hindamine on nii võimalus edendada osaluse väärtust kui ka seda rakedada. Nii ilmne kui see ka näib, peaksid kõik õppeprotsessi asjaosalised seega olema selle hindamisse kaasatud. See osalemise mõõde on laiem kui õppeprotsessi muutuste demokraatlik seaduslikkus – sellel on ka hariduslik mõõde. Ei oleks järjepidev või järjekindel püüelda õppetegevuses osalemise edendamise poole ja samas hinnata selle eesmärgi täitmist selles mitte osaledes. Hindamisega samaaegselt on osaluse edendamisel metodoloogiline tähtsus – osalemismeetodid on õppetegevuse hindamises väga olulised.

Muuta ja parandada

Nagu me nägime õppetegevuse hindamise definitsioonist, on muutused ja parandused selle lahutamatud osad.

Nimetatud muutumise mõtet on üldiselt võetud tegevuslikult – töövahendite, formaatide, meetodite, kohtade ja sihtmärkide muutusena. Muutumist võetakse kui meie ühiskonnas ja noorte inimeste reaalses elus toimuvate kiirendatud muutuste tagajärge.

Õppetegevuse hindamises toimuvad need muutused ka isiku tasandil – hoiakute, väärtushinnangute ja arusaamade muutumisena. Muutumise isikuline mõõde on tihti vähem nähtav kui nende tegevuslik mõõde, kuid mõlemad on võrdselt tähtsad – õppetegevuse hindamiseks on vaja avatust nii meie tegevusviiside kui ka mõttelaadi muutmiseks.

Vastuseis hindamisele tuleneb tihti vastuseisust sisemistele ja välistele muutustele, mida isikult või gruppilt võidakse hindamise tulemusena nõuda.

T-Kit käsiraamat

Õppetegevuse hindamine

noorsootöös

-----> 1.3. Milleks hindamine vajalik on? Õppetegevuse hindamise tööeesmärgid

Lisaks õppetegevuse hindamise üldistele eesmärkidele on võimalik tuvastada mõned tööeesmärgid või õppetegevuse hindamise kasutusala.

Alljärgnevad eesmärgid on seotud õppetegevuse hindamise elluviimise ja praktikaga ning nende tulemuste kasutamisega selle protsessi erinevatel hetkedel. Allpool toodud eesmärkide loetelu ei ole kindlasti täielik. Õppetegevuse hindamisel on palju potentsiaali ja kasutusalasid, kuid sinna hulka kuuluvad ka alljärgnevad eesmärgid.

Planeerida paremini

Õppetegevuse hindamine võib aidata muuta asju ja kavandada erinevaid asju, kuid see võib ka aidata meil planeerida asju paremini selleks, et vältida negatiivseid tagajärgi ja kompenseerida võimalikke puudujäike.

Hinnata saavutusi

On oluline ära tunda, nimetada ja väärtustada haridusprotsessi saavutusi, et need kaotsi ei läheks ja et neid kasutataks piisavalt.

Ühendada tulemused

Kindlakstehtud tulemusi saab ühendada, kui neid pärast hindamist selgesõnaliselt väljendada. Tulemuste kirjeldamine, jagamine ja edasine kasutamine on õppetegevuse hindamisele järgnevad loomulikud sammud.

Kontrollida, kas meie tegevus vastab rahastavate institutsioonide huvidele

Kui rahastavad institutsioonid teatud haridusprojekti toetavad, teevad nad seda teatud kriteeriumide alusel – projekti olemuse, eesmärkide ja oma prioriteetide alusel. Rahastavad institutsioonid tahavad tavaliselt pärast projekti lõppu saada kirjeldavat ja hindavat aruannet. Sellele vaatamata ei peaks õppetegevuse hindamise kavade ja kriteeriumid piirduma vaid projekti rahastanud organisatsioonide ootustele vastamisega, kuid on oluline, et neid ootusi arvestataks. See ei ole tavaliselt keeruline ülesanne – enamasti on küsimused, millele nad hindamisel vastust tahavad, niikuinii meie hindamise osaks.

18

Tugevdada koostööd partneritega

Kui haridusprotsessi on kaasatud partnerid, on nad kaasatud ka selle hindamisse. Konstrukttiivne ja osalejaid kaasav hindamine tugevdab koostööd loomulikult.

Kuid isegi kui teie partnerid pole asjasse otseselt kaasatud, võivad hindamise tulemused neid huvitada. Te võiksite jagada nendega uusi ideid ühiste projektide, muude ühist huvi pakkuvate valdkondade ja koostööviiside, uute partnerite ja ühiste võrgustike kohta.

T-Kit käsiraamat

Õppetegevuse hindamine
noorsootöös